

S E N E G A L

Op 8 juli vertrokken G. Oreel, J.W. de Roever en ondergetekende uit Amsterdam: vijf dagen later waren wij in Casablanca, waar wij verder vervoer probeerden te vinden voor de tweede helft van onze reis, die Senegal tot doel had. Al gauw bleek, dat wij daar slechts konden komen indien wij de boot namen, zodat wij niet het "genoegen" hebben mogen smaken op de rug van het schip der woestijn, de kameel, de Sahara te doorkruisen.

Van deze reis hebben wij overigens geen spijt gehad, want hij voerde ons door wateren, rijk aan pijlstormvogels en verwanten. Wij zagen daar vijf soorten pijlstormvogels en vier soorten stormvogeltjes, waaronder het Wilson's, dat in die tijd van het jaar over de Noordelijke oceanen uitzwermt na in onze winter op het Zuidelijk halfrond gebroed te hebben.

Senegal is een land, dat ligt op de grens van twee klimaatgebieden. In het Noorden is het negen maanden van het jaar kurkdroog en bestaat de vegetatie uit meest dorre en doornige elementen. Naar het Zuiden afzakend, ziet men de begroeiing verlevendigen, totdat in het alleruiterste Zuiden, de Casamance, het landschap al meer het karakter krijgt van een tropisch regenwoud; daar strekt de regentijd zich dan ook uit over meerdere maanden, speciaal juli en augustus. In één nacht viel er in Ziguinchor 60 mm in een paar uur; de gemiddelde jaarlijkse neerslag in Nederland is \pm 700 mm.

Door zijn ligging is Senegal bij uitstek geschikt voor de verbouw van aardnoten (pinda's); 90 % van de export bestaat eruit, namelijk 900.000 ton. Direct al, toen wij voet aan wal zetten in Dakar, merkten wij de weeïge geur van de pindabranderijen op, die als een "waas" over de stad hing. Het is evenwel de bedoeling van de Regering om uit economische overwegingen ook de aardappel- en rijstbouw te bevorderen.

Bij een dergelijk overgangsklimaat is het begrijpelijk, dat er in zo'n land vele vogelsoorten voorkomen, soorten die behoren tot het z.g. Ethiopische fauna-element (zie VOOUS, Atlas van de Europese Vogels, pag. 7). Ik kom uit de literatuur tot resp. 283 soorten niet-zangvogels en 186 zangvogels, waarbij de Europese trekkers zijn inbegrepen; maar deze aantallen liggen waarschijnlijk belangrijk hoger in een dergelijk nog zo slecht bekend gebied.

Het verdient wel vermelding dat de Oostkust van Afrika rijker is aan soorten. Maar, behalve dat er meer soorten zijn, zijn de vogels uit Senegal, - zoals uit alle tropische gebieden -, veel bonter gekleurd dan de Europese. Ook dit feit maakt het vogelen daar zo aantrekkelijk. Tenslotte komt daar nog bij, dat er ook kwantitatief meer vogels zijn dan in vergelijkbare Europese gebieden. Zo geven de aangelegde rijstvelden bij Richard-Toll in het Noorden aan de rivier de Senegal behalve meer soorten ook meer individuen te zien dan bijvoorbeeld de Camargue.

De eerste twee weken hebben wij in het Noorden, St. Louis en Richard-Toll, doorgebracht. In de laatste plaats is een biologisch station gevestigd onder leiding van de Fransman Morel, die ons veel nuttige tips heeft gegeven, en met wiens chauffeur wij in een jeep door de "bush" een paar tochtjes hebben gemaakt.

Tenslotte brachten wij een bezoek aan de Casamance, en wel Ziguinchor. Voor de verbinding tussen de verschillende plaatsen (Dakar - St. Louis 268 km, St. Louis - Richard-Toll 96 km, Dakar - Ziguinchor 607 km) zorgt een nog uit de Franse tijd stammend, goed onderhouden wegennet.

Men kan van twee vervoersmiddelen gebruik maken: de "car rapide", een omgebouwde bestelauto, Dakar - Ziguinchor in 14 uur, en de taxi een stationcar, hetzelfde stuk in 7 uur, topsnelheid 120 km/uur, alleen afremmend voor overstekend vee en slechts toeterend voor andere obstakels. Wij werden een keer verwickeld in een prestigestrijd tussen onze en een andere chauffeur, waarbij de snelheid nog belangrijk opliep.

Tenslotte wil ik nog enkele van de waargenomen vogelsoorten vermelden, die misschien wat meer bekend zijn en/of waarvan een plaatje staat in Austin, "Birds of the World" (verder afgekort tot BW).

Hamerkopvogel (*Scopus umbretta*), BW pag. 56.

Sacred Ibis (*Threskiornis aethiopica*), BW pag. 59.

Kroonkraan (*Balearica pavonina*), BW pag. 103.

Een bijzonder fraaie kraanvogelsoort, waarvan een grote troep in de rijstvelden bij Richard-Toll fourageerde.

Finfoot (*Podica senegalensis*), BW pag. 112.

Een schuwe en teruggetrokken levende soort, die de moeilijk bereikbare mangrove-bossen bewoont, en daar nauwelijks uit te voorschijn komt. Wij zagen een van de weinige exemplaren van Senegal, waar de soort de Noordgrens van zijn verspreiding bereikt. Zeer kenmerkend zijn de brede, rode zwemvliezen.

Painted Snipe (*Rostrulata benghalensis*), BW pag. 117.

Dit is een soort, die, net als de franjepoten, een ongebruikelijk voortplantingsgedrag vertoont. De vrouwtjes zijn fraaiër en feller gekleurd dan de mannetjes, maar overigens zijn zij in zit bijzonder moeilijk waar te nemen door hun vluchtgedrag, dat op dat van het bokje lijkt.

West-African Touraco (*Turacus persa*), vergelijk BW pag. 150.

Deze vogels gedragen zich in de dichte boomkruinen als eekhoorns, zo "rennen" ze over de takken.

Emerald Cuckoo (*Chrysococcyx cupreus*), BW pag. 152.

Blue-naped Mousebird (*Colius macrourus*), BW pag. 174.

IJsvogel.

We zagen al de 8 soorten ijsvogel van Senegal, van de grootste, de Giant Kingfisher (*Megaceryle maxima*), die in de vlucht op een juveniele kwak lijkt, tot de kleinste, kleiner dan de Europese, de Pygmy Kingfisher (*Ispidina picta*), zie "A new Dictionary of Birds", plaat 41,-5, waarbij de fraaie lila oorstreek opviel.

Ground Hornbill (*Bucorvus abyssinicus*), in Artis aanwezig, maar daar kan deze vogel helaas niet zijn imposante, lichtvoetige draf laten zien, wat een schitterend schouwspel is.

Greater Honeyguide (*Indicator indicator*), BW pag. 185.

Deze vogel kan het volgende gedrag vertonen: door zijn monotone roep lokt hij mensen of dieren, en door vervolgens korte stukjes te vliegen, leidt hij ze naar een bijennest en wacht tot het is leeggehaald, waarna hij zelf de rest van de honing verorbert. Zelf hebben wij lang moeten zoeken voordat wij de vogel konden vinden, die hoog in een dicht-bebladerde boom onbeweegelijk zat te roepen.

(Senegal - 3)

Red-shouldered Cuckoo-Shrike (*Campephaga phoenicea*), BW pag. 219.

Paradise Flycatcher (*Tchitrea viridis*), vergelijk BW pag. 261.

Yellow-throated Longclaw (*Macronyx croceus*), BW pag. 264.

Verder zagen wij 22 soorten wevers, die gelukkig in prachtkleed waren, want anders is determinatie in het veld bijna onmogelijk. Bij deze wevers waren er verscheidene soorten, die in Nederland veel in kooitjes worden gehouden, zoals:
indigovink, napoleonnetje, blauwfazantje, tijgervinkje, Dominicaner Wida, roodbekwever.

Dit is slechts een greep, want in totaal zagen wij in Senegal in 3 weken ongeveer 200 nieuwe soorten.

Behalve een incidentele ontmoeting met een python, die goed afliep, verliep verder ook alles naar wens, zodat wij op 13 augustus weer in Amsterdam terugkeerden.

E.J.M. Veling,
van Breestraat 72,
Amsterdam - 7
Tf. 793517

EV/vDr